

ODLUKA

O OPŠTIM PRAVILIMA ZA OBAVLJANJE DIREKTNIH ZADUŽENJA PO OSNOVU OVLAŠĆENJA

("Sl. glasnik RS", br. 6/2010 i 12/2010 - ispr.)

OSNOVNE ODREDBE

1. Ovom odlukom propisuju se pravila na osnovu kojih se izdaju ovlašćenja (mandati) iz člana 4. stav 4. Zakona o platnom prometu (u daljem tekstu: ovlašćenje), elementi i sadržaj ovlašćenja, način izdavanja ovlašćenja i način na koji se transakcije plaćanja po osnovu ovlašćenja (u daljem tekstu: direktna zaduženja po osnovu ovlašćenja) izvršavaju između učesnika u obavljanju direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja, kao i prava i obaveze tih učesnika.

2. Izvršavanjem direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja, u smislu ove odluke, smatra se izvršavanje naloga za naplatu sredstava s računa dužnika koje poverilac inicira u skladu sa uslovima iz ovlašćenja.

3. Pojedini pojmovi, u smislu ove odluke, imaju sledeće značenje:

1) učesnicima u obavljanju direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja (u daljem tekstu: učesnici) smatraju se:

- dužnik - pravno lice, fizičko lice koje obavlja delatnost ili fizičko lice koje ne obavlja delatnost, a koji ovlašćuju poverioca da, u skladu sa uslovima navedenim u ovlašćenju, izvrši naplatu sredstava s računa dužnika,

- poverilac - pravno lice, fizičko lice koje obavlja delatnost ili fizičko lice koje ne obavlja delatnost, a koji, u skladu sa uslovima iz ovlašćenja, iniciraju naplatu sredstava s računa dužnika,
 - banka poverioca - banka u kojoj se vodi račun poverioca,
 - banka dužnika - banka u kojoj se vodi račun dužnika,
 - procesor - pravno lice koje, u skladu sa Zakonom o platnom prometu (u daljem tekstu: Zakon) i propisima donetim na osnovu Zakona, obavlja poslove kliringa direktnih zaduženja;
- 2) jednokratnim ovlašćenjem smatra se ovlašćenje kojim se poverilac ovlašćuje da inicira naplatu sredstava kojima se izmiruje jedna obaveza s računa dužnika;
 - 3) višekratnim ovlašćenjem smatra se ovlašćenje kojim se poverilac ovlašćuje da inicira naplatu više obaveza s računa dužnika, a po jednom osnovu;
 - 4) datumom dospeća smatra se datum valute obaveze iz ovlašćenja, odnosno bankarski dan na koji je potrebno izvršiti naplatu sredstava s računa dužnika;
 - 5) radnim danom smatra se radni dan RTGS sistema Narodne banke Srbije;
 - 6) bankarskim danom, u smislu ove odluke, smatra se deo dana u kome je banka otvorena za prijem, obradu i prenos naloga za plaćanje i drugih obaveštenja koja se odnose na transakcije plaćanja.

ELEMENTI I SADRŽAJ OVLAŠĆENJA

Elementi ovlašćenja

4. Elementi ovlašćenja na osnovu kojih je moguće realizovati direktno zaduženje, u smislu ove odluke, dati su u sledećoj tabeli (značenje karaktera elemenata: M - obavezan element, O - opcioni element, X - element nije primenljiv):

Redni broj	Elementi ovlašćenja	Dužnik: fizičko lice koje ne obavlja delatnost	Dužnik: pravno lice i fizičko lice koje obavlja delatnost
		Karakter elementa	
1	2	3	4
1.	Broj ovlašćenja	M	M
2.	Identifikacioni broj dužnika	M	M
3.	Poreski identifikacioni broj dužnika	X	M
4.	Naziv dužnika	M	M
5.	Adresa dužnika	M	M
6.	Sedište/prebivalište dužnika	M	M
7.	Broj računa dužnika	M	M
8.	Poziv na broj dužnika	O	O
9.	Naziv banke dužnika	M	M
10.	BIC banke dužnika	O	O
11.	Identifikacioni broj poverioca	M	M
12.	Poreski identifikacioni broj poverioca	X	M
13.	Naziv poverioca	M	M
14.	Adresa poverioca	M	M
15.	Sedište/prebivalište poverioca	M	M
16.	Broj računa poverioca	M	M
17.	Tekst o pravnoj pouci	M	M
18.	Tip ovlašćenja	M	M
	Uslovi dospeća za jednokratna ovlašćenja		
19.	Datum dospeća	M	M
19a.	Najviši iznos obaveze	M	M

	Uslovi dospeća za višekratna ovlašćenja		
20.	Datum dospeća prve obaveze	M	M
20a.	Dospeća ostalih obaveza	M	M
20b.	Ukupan broj obaveza po ovlašćenju	O	O
20v.	Najviši iznos pojedinačne obaveze po ovlašćenju	O	O
20g.	Najviši ukupni iznos obaveza po ovlašćenju	O	M
20d.	Datum isteka ovlašćenja	M	M
21.	Dodatni broj dana za izvršenje dospele obaveze	M	X
22.	Pravo na refundaciju	O	X
23.	Broj osnovnog ugovora	O	O
24.	Valuta obaveza	M	M
25.	Kurs	O	O
26.	Potpis i pečat dužnika/potpis dužnika	M	M
27.	Overa prijema ovlašćenja koju vrši banka dužnika	M	M

Element 1 (broj ovlašćenja) - predstavlja broj za identifikaciju ovlašćenja i jedinstven je na nivou poverioca, odnosno dužnika. Broj ovlašćenja određuje poverilac ili dužnik, u skladu s njihovim međusobnim dogovorom kojim se obezbeđuje jedinstvenost identifikacije ovlašćenja. Broj ovlašćenja iskazuje se kao numerički podatak čija dužina iznosi najviše 22 znaka.

Elementi 2. i 11 (identifikacioni broj dužnika/poverioca) - predstavljaju matični broj pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno jedinstveni matični broj fizičkog lica koje ne obavlja delatnost (JMBG).

Elementi 3. i 12 (poreski identifikacioni broj dužnika/poverioca) - predstavljaju poreski identifikacioni broj pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost pod kojim su evidentirani u registru kod nadležnog organa.

Elementi 4. i 13 (naziv dužnika/poverioca) - označavaju naziv pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost pod kojim su evidentirani u registru kod nadležnog organa, odnosno ime i prezime fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Elementi 5. i 14 (adresa dužnika/poverioca) - označavaju adresu pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno adresu prebivališta fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Elementi 6. i 15 (sedište dužnika/poverioca) - označavaju poštanski broj i grad (mesto) u kome je sedište pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno poštanski broj i grad (mesto prebivališta) fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Elementi 7. i 16 (broj računa dužnika/poverioca) - predstavljaju broj računa dužnika/poverioca koji se vodi kod banke dužnika/banke poverioca i koji se zadužuje/odobrava u postupku izvršavanja direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 8 (poziv na broj dužnika) - predstavlja referencu obaveze u poslovnim evidencijama dužnika.

Element 9 (naziv banke dužnika) - označava poslovno ime ili skraćeno poslovno ime banke dužnika pod kojim je ta banka evidentirana u registru kod nadležnog organa.

Element 10 (BIC banke dužnika) - predstavlja bankarski identifikacioni kôd banke dužnika.

Element 17 (tekst o pravnoj pouci) - predstavlja tekst koji u ovlašćenju mora biti jasno izdvojen i koji glasi: "Potpisivanjem ovog ovlašćenja - dužnik ovlašćuje poverioca da inicira nalog za naplatu sredstava s računa dužnika u skladu sa uslovima navedenim u ovlašćenju, a banku dužnika ovlašćuje da zaduži račun dužnika u skladu s nalogom za naplatu poverioca.

Ovo ovlašćenje je neopozivo i izdaje se u dva primerka, od kojih je jedan za banku dužnika, a drugi za poverioca."

Element 18 (tip ovlašćenja) - predstavlja identifikaciju jednokratnosti, odnosno višekratnosti ovlašćenja.

Element 19 (datum dospeća) - predstavlja fiksni datum dospeća (na dan ...) ili datum do kog se (najkasnije do ...) može izvršiti naplata obaveze po jednokratnom ovlašćenju.

Element 19a (najviši iznos obaveze) - predstavlja fiksni ili najviši iznos obaveze (najviše do ...) koji poverilac može naplatiti po jednokratnom ovlašćenju.

Element 20 (datum dospeća prve obaveze) - predstavlja datum dospeća prve obaveze po višekratnom ovlašćenju.

Element 20a (dospeća ostalih obaveza) - može se utvrditi kao:

- fiksni datumi dospeća - koji predstavljaju spisak datuma dospeća obaveza koje proističu iz višekratnog ovlašćenja i koji moraju biti između datuma dospeća prve obaveze i datuma isteka ovlašćenja, ili

- periodika dospeća - koja predstavlja broj jedinica za obračun dospeća, pri čemu jedinica dospeća može biti dan, mesec ili godina, a obračun dospeća se vrši od datuma dospeća prve obaveze s periodikom u datom broju jedinica.

Element 20b (ukupan broj obaveza po ovlašćenju) - predstavlja ukupan broj obaveza po višekratnom ovlašćenju koji mora biti usklađen sa elementima koji utvrđuju dospeća obaveza (fiksni datumi dospeća, odnosno periodika dospeća).

Element 20v (najviši iznos pojedinačne obaveze po ovlašćenju) - predstavlja najviši iznos koji poverilac može naplatiti za svaku pojedinačnu dospelu obavezu po višekratnom ovlašćenju.

Element 20g (najviši ukupan iznos obaveza po ovlašćenju) - predstavlja najviši iznos obaveza koji poverilac može naplatiti po višekratnom ovlašćenju, pri čemu najviši iznos pojedinačne obaveze ne može biti veći od najvišeg ukupnog iznosa svih obaveza po ovlašćenju.

Element 20d (datum isteka ovlašćenja) - označava datum prestanka važenja ovlašćenja, koji je istovetan s datumom dospeća poslednje obaveze.

Element 21 (dodatni broj dana za izvršenje dospеле obaveze) - predstavlja broj radnih dana nakon dana dospeća u kome nije bilo moguće izvršiti naplatu s računa dužnika - fizičkog lica koje ne obavlja delatnost usled nedostatka sredstava za realizaciju naloga za naplatu u celosti i u kojima će banka dužnika pokušavati da izvrši naplatu s računa dužnika. Dodatni broj radnih dana odnosi se na sve obaveze koje proističu iz ovlašćenja i ne može biti duži od dva radna dana.

Element 22 (pravo na refundaciju) - označava da li dužnik - fizičko lice koje ne obavlja delatnost ima pravo na refundaciju sredstava naplaćenih po osnovu pojedinačne obaveze iz ovlašćenja, pa ako ima to pravo, poverilac na ovlašćenju upisuje sledeći tekst: "Dužnik ima pravo na refundaciju sredstava naplaćenih po osnovu pojedinačne obaveze."

Element 23 (broj osnovnog ugovora) - predstavlja referencu ugovora (ili fakture) na osnovu kog je izdato ovlašćenje.

Element 24 (valuta obaveza) - predstavlja međunarodnu alfanumeričku oznaku valute u kojoj su iskazane obaveze u ovlašćenju. Plaćanje se vrši isključivo u domaćoj valuti.

Element 25 (kurs) - označava kurs po kome se vrši preračun ugovorenih obaveza iskazanih u valuti različitoj od valute plaćanja (RSD). Iskazuje se kao: kupovni/srednji/prodajni kurs Narodne banke Srbije/banke dužnika/banke poverioca. Ako nije dat, primenjuje se srednji kurs Narodne banke Srbije.

Element 26 (potpis i pečat dužnika/potpis dužnika) - označava datum, mesto, potpis i pečat dužnika - lica ovlašćenog za zastupanje pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost ili lica ovlašćenog za raspolaganje sredstvima s računa dužnika, odnosno datum, mesto i svojeručni potpis fizičkog lica koje ne obavlja delatnost ili njegovog punomoćnika.

Element 27 (overa prijema ovlašćenja koju vrši banka dužnika) - označava pečat i potpis banke dužnika - lica ovlašćenog za prijem osnova i instrumenata platnog prometa kojim se potvrđuju prijem i kontrola koje je banka dužnika izvršila u skladu sa ovom odlukom, uz navođenje datuma overe prijema ovlašćenja.

Sadržaj ovlašćenja

5. Ovlašćenje mora sadržati standardno zaglavlje s tekstom "Ovlašćenje direktnog zaduženja".
6. Jedinственost identifikacije ovlašćenja u sistemu direktnog zaduženja obezbeđuje se na nivou elemenata ovlašćenja (zbirno) pod rednim brojevima 11 (identifikacioni broj poverioca), 2 (identifikacioni broj dužnika) i 1 (broj ovlašćenja), a jedinstvenost identifikacije ovlašćenja, u smislu ove odluke, obezbeđuje se najmanje na nivou banke dužnika.
7. Ako je dužnik po ovlašćenju fizičko lice koje ne obavlja delatnost, ovlašćenje mora sadržati pravnu pouku u sledećem tekstu: "Pravo dužnika i poverioca jeste i mogućnost da ovim ovlašćenjem predvide utvrđivanje najvišeg iznosa pojedinačne obaveze, najvišeg ukupnog iznosa obaveze i refundaciju sredstava naplaćenih s računa dužnika. Ako je ovim ovlašćenjem dužniku dato pravo na refundaciju, zahtev za refundaciju može se podneti u banci poverioca ili u banci dužnika - u roku od 30 radnih dana od dana naplate pojedinačne obaveze na koju se zahtev odnosi."
- Ako je dužnik po ovlašćenju pravno lice ili fizičko lice koje obavlja delatnost, ovlašćenje mora sadržati pravnu pouku u sledećem tekstu: "Pravo dužnika i poverioca jeste i mogućnost da ovim ovlašćenjem predvide utvrđivanje najvišeg iznosa pojedinačne obaveze."
8. Poledina ovlašćenja ne sme sadržati informacije koje se mogu pogrešno protumačiti kao deo ovlašćenja.
9. Opcioni elementi ovlašćenja, u smislu ove odluke, mogu postati njegovi obavezni elementi ako se dužnik i poverilac o tome međusobno dogovore.
10. Iznosi obaveza koji se navode u ovlašćenju glase na valutu obaveza. Plaćanje se vrši isključivo u dinarima (RSD) i uz preračun iz valute obaveza (element 24) u valutu plaćanja (RSD) po kursu (element 25) na dan podnošenja naloga za naplatu, s tim što se ovaj nalog može podneti isključivo na dan dospeća. U slučaju da kurs za preračun nije eksplicitno utvrđen, koristi se srednji kurs Narodne banke Srbije.

IZDAVANJE OVLAŠĆENJA

11. Izdavanje ovlaštenja mogu inicirati poverilac ili dužnik.

12. Dužnik izdaje ovlaštenje u papirnoj ili elektronskoj formi i mora ga verifikovati. Banka dužnika mora overiti ovlaštenje.

13. Verifikovanim ovlaštenjem u papirnoj formi, u smislu ove odluke, smatra se ovlaštenje:

- koje je dužnik - lice ovlašćeno za zastupanje pravnog lica ili fizičko lice koje obavlja delatnost, odnosno lice ovlašćeno za raspolaganje sredstvima s računa - potpisao i overio pečatom;

- koje je dužnik - fizičko lice koje ne obavlja delatnost, odnosno njegov punomoćnik - svojeručno potpisao.

Overenim ovlaštenjem u papirnoj formi, u smislu ove odluke, smatra se ovlaštenje koje je banka dužnika, lice ovlašćeno za prijem osnova i instrumenata platnog prometa - potpisala i overila svojim pečatom.

Ovlaštenje u papirnoj formi izdaje se u dva primerka, od kojih jedan zadržava banka dužnika pri overi prijema, a drugi (overen) dužnik daje poveriocu - kao osnov za zaduženje računa dužnika u skladu sa uslovima iz ovlaštenja.

14. Izdatim, verifikovanim i overenim ovlaštenjem u elektronskoj formi smatra se ovlaštenje koje je elektronski potpisao dužnik i elektronski overila banka dužnika, sa elementima zaštite koje su poverilac i dužnik, odnosno banka dužnika i dužnik međusobno utvrdili, u skladu s propisima kojima se uređuje izdavanje elektronskih dokumenata i njihova zaštita, elektronski potpis i upotreba tog potpisa.

15. Banka dužnika je obavezna da, pre overe ovlaštenja iz tač. 13. i 14. ove odluke, proveriti:

- da li je ovlaštenje popunjeno u skladu sa ovom odlukom;

- jedinstvenost identifikacije ovlaštenja;

- tačnost elemenata ovlašćenja koji se odnose na dužnika i banku dužnika (matični broj/JMBG, poreski identifikacioni broj, naziv, adresa, sedište/prebivalište, broj računa, naziv banke, BIC banke);
- sadržaj teksta o pravnoj pouci;
- usklađenost uslova dospeća;
- da li je ovlašćenje verifikovalo ovlašćeno lice dužnika.

Banka dužnika neće overiti ovlašćenje ako utvrdi bilo kakvu neispravnost ili neusklađenost podataka iz ovlašćenja i vratiće ga dužniku.

Banka dužnika je dužna da čuva original ovlašćenja po kome je izvršena naplata, s nepromenjenim sadržajem (elektronsko ovlašćenje), najmanje pet godina od datuma prestanka njegove važnosti.

DIREKTNA ZADUŽENJA PO OSNOVU OVLAŠĆENJA

Iniciranje i izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja

Iniciranje

16. Pre iniciranja direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja, poverilac može dužnika obavestiti o datumu i iznosu dospeća obaveze, pri čemu način i rokove ovog obaveštavanja dužnik i poverilac utvrđuju međusobnim dogovorom.

Za iniciranje direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja poverilac banci, uz ovlašćenje, podnosi i nalog za naplatu, koji je popunjen u skladu sa ovlašćenjem i koji mora sadržati podatke iz ovlašćenja neophodne za sprovođenje naplate sredstava s računa dužnika. Ovaj nalog se podnosi u skladu s propisom kojim se utvrđuju oblik, sadržina i način korišćenja jedinstvenih instrumenata platnog prometa.

Poverilac može izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja inicirati u svojoj banci (banci poverioca) ili neposredno u banci dužnika.

Izvršavanje

17. Izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja koja poverilac inicira u banci poverioca obavlja se:

- preko procesora - ako su i banka poverioca i banka dužnika s procesorom zaključile ugovor o pružanju usluga kliringa i obračuna po direktnim zaduženjima, a u skladu sa ovom odlukom, operativnim pravilima procesora, Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona;

- bilateralno - između banke poverioca i banke dužnika, a u skladu sa ovom odlukom, zatim sporazumom, protokolom ili ugovorom između ovih banaka, Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona.

Izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja koja je poverilac inicirao neposredno u banci dužnika obavlja se u skladu sa ovom odlukom, Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona.

18. Ako se u izvršavanju direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja ista banka pojavljuje i kao banka dužnika i kao banka poverioca - smatraće se, u smislu ove odluke, da je izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja inicirano u banci dužnika.

Izvršavanje preko procesora

19. Izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja preko procesora realizuje se u međubankarskom obračunu, prema neto pozicijama banaka u kliringu izračunatim na osnovu naloga za naplatu koje su banke poverioca dostavile procesoru u skladu s njegovim operativnim pravilima. Operativnim pravilima procesora utvrđuju se uslovi i rokovi za realizaciju direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja, kao i prava i obaveze učesnika, pri čemu ta prava, odnosno obaveze ne mogu biti manji od prava i obaveza utvrđenih ovom odlukom, Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona.

Poverilac može izvršavanje direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja inicirati u banci poverioca pod uslovima i u rokovima utvrđenim ovom odlukom i operativnim pravilima procesora, a u skladu s bankarskim danom banke poverioca.

Izvršavanje koje se obavlja bilateralno

20. Izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja koje se između banke poverioca i banke dužnika obavlja bilateralno realizuje se u skladu s protokolom ili ugovorom između ovih banaka kojim su utvrđena njihova prava i obaveze u realizaciji direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja, pri čemu ta prava, odnosno obaveze ne mogu biti manji od prava i obaveza utvrđenih ovom odlukom, Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona.

Poverilac može izvršavanje direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja u smislu stava 1. ove tačke inicirati u banci poverioca, pod uslovima i u rokovima utvrđenim ovom odlukom, protokolom ili ugovorom koji ova banka zaključi s bankom dužnika, s tim što poverilac s njima mora biti upoznat pre podnošenja naloga za naplatu.

Izvršavanje neposredno u banci dužnika

21. Direktna zaduženja po osnovu ovlašćenja i naloga za naplatu koje poverilac podnosi neposredno banci dužnika realizuju se zaduženjem računa dužnika i odobrenjem računa poverioca koji je naveden u nalogu za naplatu, a koje banka dužnika inicira kao plaćanje s računa dužnika.

Poverilac može izvršavanje direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja inicirati neposredno u banci dužnika, najkasnije na dan dospeća, u skladu s bankarskim danom banke dužnika.

Rokovi za iniciranje i izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja

22. Direktno zaduženje po osnovu ovlašćenja inicira se:

- najkasnije dva radna dana pre dospeća - za podnošenje ovlašćenja i naloga za naplatu banci poverioca, a ako se plaćanje vrši uz preračun iz valute obaveze u valutu plaćanja (RSD) - na datum dospeća obaveze;
- najkasnije na datum dospeća - za podnošenje ovlašćenja i naloga za naplatu neposredno banci dužnika.

Izuzetno od stava 1. ove tačke, ako se direktno zaduženje po osnovu ovlašćenja inicira preko banke poverioca - banke (bilateralnim ugovorom), odnosno procesor (svojim operativnim pravilima) mogu predvideti i rokove kraće od rokova iz tog stava, s kojima su banke dužne da upoznaju svoje klijente (dužnike i poverioce).

23. Direktna zaduženja po osnovu ovlašćenja izvršavaju se na sledeći način i u sledećim rokovima:

- zaduženjem računa dužnika - na datum dospeća iz naloga za naplatu, odnosno ako je dužnik fizičko lice koje ne obavlja delatnost - najkasnije do isteka dodatnog broja dana za izvršenje dospele obaveze utvrđene ovlašćenjem u slučaju da na datum dospeća nije moguće izvršiti naplatu zbog nedostatka sredstava na računu ovog dužnika;

- međubankarskim obračunom - na datum dospeća iz naloga za naplatu, odnosno po obaveštenju banke dužnika fizičkog lica koje ne obavlja delatnost - na dan zaduženja njegovog računa u slučaju da na datum dospeća nije moguće izvršiti naplatu zbog nedostatka sredstava na računu ovog dužnika;

- stavljanjem sredstava na raspolaganje poveriocu - na datum dospeća iz naloga za naplatu, odnosno na datum realizacije međubankarskog obračuna u slučaju da se realizacija zaduženja vrši u međubankarskom obračunu, a najkasnije narednog bankarskog dana.

Instrukcije za izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja

24. Za izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja mogu se koristiti instrukcije čiji je sadržaj kompatibilan sa instrukcijama SEPA *Direct Debit*, koje se primenjuju u Evropskoj uniji.

PRAVA I OBAVEZE UČESNIKA

25. Banka neće primiti nalog za naplatu koji poverilac nije ispostavio u skladu sa uslovima navedenim u ovlašćenju i u rokovima predviđenim za izvršenje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja, a koji su utvrđeni ovom odlukom, odnosno operativnim pravilima procesora ili bilateralnim ugovorom banaka.

Banka dužnika neće izvršiti nalog za naplatu ako podaci iz ovlašćenja i ispostavljenog naloga za naplatu nisu usklađeni.

26. Banka dužnika može u postupku izvršavanja direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja obavestiti dužnika o primljenom nalogu za naplatu sredstava s njegovog računa, na način i u rokovima utvrđenim njihovim međusobnim ugovorom.

27. U postupku izvršavanja direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja - banka dužnika ne može odbiti nalog za naplatu poverioca koji je podnet neposredno ili preko banke poverioca, koji je pravilno popunjen i usklađen sa izdatim ovlašćenjem dužnika, koji je autorizovan i autentičan i koji pravilno identifikuje dužnika, i dužna je da taj nalog izvrši u celosti ako na računu dužnika ima dovoljno sredstava za njegovo izvršenje, osim u slučajevima ograničenja raspolaganja sredstvima s računa dužnika, kao i u slučajevima predviđenim Zakonom i drugim propisom.

Izuzetno, u slučaju nedostatka sredstava na računu dužnika za izvršenje direktnog zaduženja, kao i u slučaju ograničenja raspolaganja sredstvima s računa dužnika - banka dužnika je obavezna da za dužnika - pravno lice ili fizičko lice koje obavlja delatnost inicira postupak prinudne naplate u skladu sa Zakonom i propisima donetim na osnovu Zakona.

28. U postupku refundacije sredstava - banka poverioca ne može odbiti zahtev za refundaciju koji je dužnik - fizičko lice koje ne obavlja delatnost podneo neposredno ili preko banke dužnika, koji je pravilno popunjen i usklađen s nalogom za naplatu kojim je izvršena naplata sredstava s računa dužnika, koji je autorizovan i autentičan i koji pravilno identifikuje poverioca i osnov refundacije, i dužna je da taj zahtev izvrši u celosti ako na računu poverioca ima dovoljno sredstava za njegovo izvršenje.

Izuzetno, u slučaju ograničenja raspolaganja sredstvima s računa poverioca i u drugim slučajevima predviđenim Zakonom - banka poverioca odbiće zahtev za refundaciju sredstava i njegovo izvršenje s računa poverioca nakon isteka roka za podnošenje tog zahteva utvrđenog u tački 40. ove odluke, računajući od dana zaduženja računa dužnika.

29. Banka poverioca može obavestiti poverioca o primljenom zahtevu za refundaciju sredstava s njegovog računa, na način i u rokovima utvrđenim njihovim međusobnim ugovorom.

Obezbeđenja u izvršavanju direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja

30. Banka proverava da li je dužnik verifikovao ovlašćenje koje je poverilac podneo zajedno s nalogom za naplatu.

Banka dužnika kontroliše ispravnost ovlašćenog potpisa dužnika, kao i tačnost ostalih elemenata ovlašćenja koje je, na osnovu ove odluke, obavezna da kontroliše.

Banka dužnika je obavezna da, pre potvrde ispravnosti dobijenog naloga za naplatu po ovlašćenju, odnosno pre zaduženja računa dužnika ili rezervacije sredstava za izvršenje naloga za naplatu u međubankarskom obračunu - u evidencijama ovlašćenja proveri usklađenost roka dospeća iz naloga za naplatu s rokom dospeća obaveze iz ovlašćenja, odnosno proveri da li je naplata eventualno već bila izvršena.

31. Reklamacije zbog nerealizovanja naloga za naplatu po ovlašćenju do kog je došlo greškom banaka rešavaju se u skladu sa Zakonom, operativnim pravilima procesora, odnosno bilateralnim ugovorom između banaka.

32. Radi realizacije obezbeđenja navedenih u tač 30. i 31. ove odluke, banke mogu formirati jedinstveni registar ovlašćenja i, u skladu s tom odlukom, utvrditi pravila za uključenje tog registra u proces izdavanja ovlašćenja i izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Postupanje u slučaju izuzetaka, ustanovljenih grešaka ili reklamacija

33. Ako se pri realizaciji direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja pojavi bilo kakva greška ili problem koji onemogućavaju realizaciju transakcije zaduženja - učesnici mogu preduzeti sledeće:

- 1) poverilac može povući nalog za naplatu, na način utvrđen Zakonom;
- 2) banka može iz tehničkih razloga odbiti ispostavljeni nalog za naplatu (neispravan nalog za naplatu ili iniciranje direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja sa zakašnjenjem), zatim u slučaju ograničenja raspolaganja sredstvima na računu, kao i u slučajevima predviđenim Zakonom;

3) poverilac može, ako utvrdi svoju grešku, izvršiti povraćaj sredstava nakon izvršenog direktnog zaduženja;

4) dužniku - fizičkom licu koje ne obavlja delatnost će se po osnovu obaveze iz ovlašćenja refundirati sredstva naplaćena s njegovog računa (i to u visini u kojoj je njegov račun zadužen), a na osnovu prava za refundaciju sadržanog u ovlašćenju, pri čemu ovo pravo nemaju dužnici - pravna lica i fizička lica koja obavljaju delatnost;

5) banke ili procesor mogu stornirati realizovani nalog za naplatu po osnovu međubankarske reklamacije.

34. Banke koje su s procesorom zaključile ugovor o pružanju usluga kliringa i obračuna po direktnim zaduženjima mogu koristiti usluge procesora za realizaciju aktivnosti navedenih u tački 33. ove odluke, prema operativnim pravilima procesora koja moraju biti u skladu sa Zakonom, propisima donetim na osnovu Zakona i ovom odlukom.

Refundacija sredstava

35. Refundaciju sredstava može inicirati dužnik - fizičko lice koje ne obavlja delatnost ako je refundacija predviđena ovlašćenjem - podnošenjem zahteva za refundaciju sredstava.

Elementi zahteva za refundaciju sredstava

36. Elementi zahteva za refundaciju sredstava, u smislu ove odluke, dati su u sledećoj tabeli (značenje karaktera elemenata: M - obavezan element, O - opcioni element):

Redni broj	Elementi zahteva za refundaciju sredstava	Karakter elementa
1.	Broj ovlašćenja	M
2.	Identifikacioni broj dužnika - podnosioca zahteva	M
3.	Naziv dužnika - podnosioca zahteva	M
4.	Adresa dužnika - podnosioca zahteva	M

5.	Prebivalište dužnika - podnosioca zahteva	M
6.	Broj računa dužnika - podnosioca zahteva	M
7.	Naziv banke dužnika - podnosioca zahteva	O
8.	Identifikacioni broj poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	M
9.	Naziv poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	M
10.	Adresa poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	M
11.	Sedište poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	M
12.	Broj računa poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	M
13.	Naziv banke poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva	O
14.	Iznos sredstava za refundaciju	M
15.	Datum dospeća za refundaciju sredstava	M
16.	Broj naloga za naplatu kojim je izvršeno zaduženje po ovlašćenju	M
17.	Datum realizacije zaduženja po ovlašćenju	M
18.	Svrha plaćanja iz naloga za naplatu kojim je izvršeno zaduženje po ovlašćenju	O
19.	Potpis dužnika - podnosioca zahteva	M

Element 1 (broj ovlašćenja) - predstavlja broj ovlašćenja po kome je izvršeno direktno zaduženje.

Element 2 (identifikacioni broj dužnika - podnosioca zahteva) - predstavlja jedinstveni matični broj fizičkog lica koje ne obavlja delatnost (JMBG).

Element 3 (naziv dužnika - podnosioca zahteva) - označava ime i prezime fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 4 (adresa dužnika - podnosioca zahteva) - označava adresu prebivališta fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 5 (prebivalište dužnika - podnosioca zahteva) - označava poštanski broj i grad (mesto prebivališta) fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 6 (broj računa dužnika - podnosioca zahteva) - predstavlja broj računa kome će biti odobrena sredstva u postupku refundacije sredstava, pri čemu to može biti samo račun dužnika iz transakcije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 7 (naziv banke dužnika - podnosioca zahteva) - označava poslovno ime ili skraćeno poslovno ime banke podnosioca zahteva za refundaciju sredstava pod kojim je banka evidentirana u registru kod nadležnog organa.

Element 8 (identifikacioni broj poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva) - predstavlja matični broj pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno jedinstveni matični broj fizičkog lica koje ne obavlja delatnost (JMBG).

Element 9 (naziv poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva) - označava naziv pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost pod kojim je ono evidentirano u registru kod nadležnog organa, odnosno ime i prezime fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 10 (adresa poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva) - označava adresu pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno adresu prebivališta fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 11 (sedište poverioca - lica od koga se refundiraju sredstva) - označava poštanski broj i grad (mesto) u kome je sedište pravnog lica ili fizičkog lica koje obavlja delatnost, odnosno poštanski broj i grad (mesto) prebivališta fizičkog lica koje ne obavlja delatnost.

Element 12 (broj računa poverioca - lica od kog se refundiraju sredstva) - predstavlja broj računa koji će biti zadužen u postupku refundacije sredstava, pri čemu to može biti samo račun poverioca iz transakcije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 13 (naziv banke poverioca - lica od kog se refundiraju sredstva) - označava poslovno ime ili skraćeno poslovno ime banke lica od kog se refundiraju sredstva a pod kojim je ta banka evidentirana u registru kod nadležnog organa.

Element 14 (iznos sredstava za refundaciju) - predstavlja fiksni iznos koji podnosilac zahteva za refundaciju sredstava potražuje u postupku refundacije, pri čemu to može biti samo iznos za koji

je zadužen račun dužnika - podnosioca ovog zahteva u postupku realizacije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 15 (datum dospeća za refundaciju sredstava) - predstavlja datum na koji je potrebno izvršiti povraćaj sredstava.

Element 16 (broj naloga za naplatu kojim je izvršeno zaduženje po ovlašćenju) - predstavlja identifikacioni broj (referencu) naloga za naplatu kojim je izvršeno zaduženje računa podnosioca zahteva za refundaciju sredstava u postupku realizacije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 17 (datum realizacije zaduženja po ovlašćenju) - predstavlja datum zaduženja računa dužnika - podnosioca zahteva za refundaciju sredstava u postupku realizacije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 18 (svrha plaćanja iz naloga za naplatu kojim je izvršeno zaduženje po ovlašćenju) - predstavlja svrhu plaćanja koja bliže objašnjava izvršeno zaduženje računa podnosioca zahteva za refundaciju sredstava u postupku realizacije direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Element 19 (potpis dužnika - podnosioca zahteva) - označava datum, mesto i svojeručni potpis fizičkog lica koje ne obavlja delatnost ili njegovog punomoćnika.

Sadržaj zahteva za refundaciju sredstava

37. Zahtev za refundaciju sredstava mora sadržati standardno zaglavlje s tekстом "Zahtev za refundaciju sredstava".

Elementi 10, 12, 14. i 17. zahteva za refundaciju sredstava moraju biti jednaki odgovarajućim elementima naloga za naplatu kojim je realizovano zaduženje računa dužnika, a koji banke mogu identifikovati u elementu 16, što znači da iznos sredstava koji se refundira mora biti jednak iznosu zaduženja računa dužnika, s tim da se u refundaciji sredstava mogu pojaviti isključivo računi dužnika ili poverioca preko kojih je realizovana transakcija direktnog zaduženja po osnovu ovlašćenja.

Iniciranje refundacije sredstava

38. Dužnik može inicirati refundaciju sredstava ako je to predviđeno ovlašćenjem - podnošenjem zahteva za refundiranje u svojoj banci (banci dužnika) ili neposredno u banci poverioca.

Banka koja primi zahtev za refundiranje sredstava dužna je da izvrši kontrolu osnova za refundiranje koji je naveden u ovlašćenju (refundacija je predviđena ovlašćenjem), kao i kontrolu usklađenosti ovog zahteva s realizovanim direktnim zaduženjem.

Rokovi za iniciranje i izvršenje refundacije sredstava

39. Refundacija sredstava inicira se:

- u banci dužnika - u roku ne dužem od 30 radnih dana od dana zaduženja računa dužnika;
- neposredno u banci poverioca - u roku ne dužem od 30 radnih dana od dana zaduženja računa dužnika.

40. Refundacija sredstava izvršava se u sledećim rokovima:

- zaduženje računa poverioca, odnosno lica od kog se vrši refundacija vrši se na datum dospeća iz zahteva za refundaciju sredstava, odnosno najkasnije do isteka roka za iniciranje refundacije utvrđenog u tački 39. ove odluke ako na datum dospeća nije moguće izvršiti refundaciju zbog nedostatka sredstava na računu ovog poverioca ili zbog ograničenja raspolaganja sredstvima s njegovog računa;
- međubankarski obračun vrši se na datum dospeća iz zahteva za refundaciju sredstava, odnosno na dan zaduženja računa poverioca u slučaju da na datum dospeća nije bilo moguće izvršiti refundaciju zbog nedostatka sredstava na računu ovog poverioca ili zbog ograničenja raspolaganja sredstvima s njegovog računa;
- stavljanje sredstava na raspolaganje dužniku - podnosiocu zahteva za refundaciju vrši se na datum dospeća iz zahteva za refundaciju sredstava, odnosno na dan zaduženja računa

poverioca, a, u slučaju da se realizacija refundacije vrši u međubankarskom obračunu - na dan međubankarskog obračuna, a najkasnije narednog bankarskog dana.

Instrukcije za izvršenje refundacije sredstava

41. Za izvršavanje direktnih zaduženja po osnovu ovlašćenja mogu se koristiti instrukcije čiji je sadržaj kompatibilan sa instrukcijama SEPA *Direct Debit*, koje se primenjuju u Evropskoj uniji.

ZAVRŠNE ODREDBE

42. Ovlašćenja koja su izdata ali nisu izvršena do dana primene ove odluke - izvršiće se po propisima koji su važili do tog dana.

43. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku RS" i primenjuje se od 1. aprila 2010. godine.